

Jana Kozáková: „Příběh jednoho pražského gymnázia před a po revoluci 1989 očima jeho pedagogů“

bakalářská práce – FHS UK Praha 2016

posudek oponenta

zpracoval: doc. PhDr. Zdeněk PINC

únor 2016

Už dlouho se mi nestalo, abych četl kvalifikační studentskou práci s opravdovým čtenářským zaujetím. Posuzovatelské práci se nevyhýbám, ale že bych měl z této činnosti čtenářský zážitek, to se mi stává opravdu zřídka. Chci říci, že kvalifikační práce čtu z povinnosti, chápu, že to je nezbytné a snažím se dělat to odpovědně, ale kdybych nemusel, naprostou většinu z nich bych si nikdy nepřečetl. V tomto smyslu je práce Jany Kozákové světlou výjimkou, přečetl jsem ji na posezení a s plným zaujetím. Práce se opravdu povedla.

Autorka se rozhodla provádět výzkum v prostředí, které dobře zná a má ráda. Vrátila se po několika letech na gymnázium, kde maturovala, aby udělala sérii rozhovorů s učiteli, kteří ji učili o učitelské zkušenosti před pádem komunismu a po něm. Volba tématu je výborná, ale nese s sebou jistá metodická omezení, které lze jen těžko překlenout. Autorka mohla mluvit jen s těmi učiteli, které zastihla ještě v pracovním procesu, nebo je stačila dohledat, a jen s těmi, kterým se do toho chtělo. Zato její pozice výzkumníka měla obrovské plus v tom, že obě strany se dobře znaly a důvěřovaly si. Autorka sice zaručila respondentům anonymitu a používá pro ně smyšlená příjmení, ale není potřeba příliš dumat, jak by se identita respondentů dala vypátrat, přičemž povaha výpovědí je citlivá. V této souvislosti je třeba ocenit takt, se kterým autorka přistoupila k svému úkolu.

Vzorek, který autorka nemohla příliš modifikovat, trpí tím, že polovina respondentů jsou absolventi FTVS, zbytek připadá na MFF, humanitní obor: angličtina-čeština je pouze jeden. S tím autorka nemohla mnohé podniknout, i když je nesporné, že výpovědi učitelů historie či základů společenských věd by možná byly dosti odlišné. Je však příznačné, že tyto specializace na příslušném gymnáziu patrně prošly kádrovou proměnou. Zajímavá je také zjištěná skutečnost, že z osmi respondentů, byl pouze jeden členem KSČ. Očekával bych větší zastoupení, ale výsledek koreluje se zjištěnou vcelku příznivou atmosférou, která ve škole panovala před změnou režimu i po ní. Jeden z respondentů, právě ten komunist, je o generaci starší než ostatní. To se ve výpovědích velmi odrazilo a autorka to ne vždy správně detekovala. Zatímco mladší vyučující prožili v gymnáziu druhou polovinu normalizačních let, pan Šedivý přišel do školy ještě několik let před rokem šedesát osm a reflektuje atmosféru, která se diametrálně odlišovala od atmosféry normalizační. Pro případnou publikaci práce je třeba některé závěry práce vyplývající z těchto souvislostí zeslabit nebo modifikovat.

Výsledkem je zajímavé představení „malých dějin“ v průběhu několika desetiletí na jednom pražském gymnáziu. Žil jsem v té době a v Kozákové provedení jsem měl výjimečně pocit, že autorka popisuje skutečnost, ve které jsem se pohyboval tenkrát i já. V jiných nedávno publikovaných pracích, jež jsem četl, mne uráží zejména neuvěřitelná nezpůsobnost autorů porozumět oné době.

Práce je metodicky velmi solidně založena a přijatou metodiku kriticky reflektuje. Byla také příkladně vedena, mgr. Hlaváčkoví vystavuje práce výborné vysvědčení. Práce je na poměry mimořádně rozsáhlá: 112 s. textu a cca 20 stránek příloh. Obsah příloh je jistě zajímavý a měl

by být zachován, úroveň reprodukce dobových materiálů je však hraniční a notně stěžuje náležité prostudování.

Zvlášť bych ocenil, že autorka respektovala pochopitelné námitky svých respondentů, kteří odmítali autorizovat doslovné znění svých výpovědí. Nelze se jim divit, Autorka výpovědi upravila, tak, že text se dá číst, aniž by čtenář měl dojem, že naslouchá blábolení opilců či idiotů. Pro eventuální publikaci bych redigování výpovědí ještě posílil, i když jsem si vědom metodických zásad orální historie. Pro text, který má a chce oslovit normálního čtenáře, je třeba respektovat diskurs publicistického textu.

V textu jsem na několika desítkách míst opravil či označil chyby, gramatické, stylistické či věcné. I po této stránce práce má těchto prohřešků méně, než je obvyklé. Tato místa v posudku neuvádím, ale autorce rád vysvětlím své námitky. Zde uvádím jenom výhradu k některým nadneseným výrazům. Práci o nedávných událostech bylo jistě publikováno dost, ale rozhodně jejich není „nespočetně“, stejně jako zraněných na demonstraci nebylo „bezpočet“.

Celkově chci konstatovat, že Jana Kozáková předložila bakalářskou práci, za kterou se FHS UK rozhodně nemusí stydět, hodnotím ji jako „výbornou“ a doporučuji ji v sevřenějším a opraveném provedení publikovat.